

ZELIŠČNA MEDICINA

Človeštvo že od nekdaj uporablja zdravilne zeli, v zadnjem času pa t.i. herbalna medicina doživlja pravo renesanso – tudi pri živalih

Prav zato, ker jih lahko najdemo vsepovsod, so prevečkrat zapostavljene. Zeliščem dovoljujemo, da krasijo našo okolico in razveseljujejo oko, podcenjujemo pa njihovo resnično pomembno vlogo. V zadnjem desetletju je moderna znanost izrazito povečala število raziskav in tudi v klinično prakso uvedla mnoge tradicionalne pristope, hkrati pa odkriva tudi nove.

Zaznava se vse večje zanimanje uporabnikov za zeliščne prehranske dodatke kot obliko naravnega zdravljenja ali vsaj podpore pri klasičnem zdravljenju. Znanstveniki trdijo, da aktivne naravne sestavine zelišč, fitofarmaki, lahko proti sodobnim boleznim nudijo najboljšo možno zaščito, po drugi strani pa se zavedajo, da se mora človeštvo še marsičesa naučiti.

Vsekakor pa pričakujejo, da bo herbalna medicina odigrala pomembno vlogo tako pri zmanjševanju učinkov staranja, kot pri preventivi in zdravljenju bolezni.

V grobem lahko razdelimo načine uporabe zelišč na uporabo obkladkov, čajev, tinktur in mazil. Vse naštetu so dobro poznale in uporabljale že naše babice. Na srečo živali intuitivno prepoznavajo zelišča v naravi in jih tudi poiščejo, če le imajo priložnost za to. Najbrž ni potrebno posebej spomniti na vztrajne pasje iskalce in jedce trave, ki jo nato kmalu izbljuvajo skupaj z rumenkasto tekočino in tako izločijo tudi presežek želodčne kisline.

Zoofarmakologija preučuje prav tako obnašanje, ko žival poišče zelišče za lastno zdravljenje. Rastline so v svojem delovanju nežnejše, bolj vitalne in na dolgi rok učinkovitejše.

Davnega leta 1985 so znanstveniki v študijske namene preučevali obnašanje šimpanzov v deževnem gozdu vzhodne Afrike in ugotovili, da zaradi želodčnih težav žvečijo mlade liste aspilije, rastline iz rodu sončnic. Med drugim rastlina vsebuje tudi visoke koncentracije antibiotika thiarubrine-A. Žvečijo jih dlje časa, nato pa s spačenim obrazom pogoltnejo, kar daje slutiti, da jih ne jedo zaradi užitka ali preprostega prehranjevanja, ampak v tem tiči nekaj več. Thiarubrin uničuje notranje parazite, glive in retroviruse.

Način uporabe zdravilnih zelišč je pri psih precej enostaven, saj so zelišča dostopna v več različnih oblikah, npr. v tabletah, kapsulah, tinkturi. Priporočljivo je, da se zeliščnih pripravkov ne meša s hrano, ampak se zaradi boljše resorpcije dajejo sami. Žal so običajno grenkega ali trpkega okusa tako, da jih živali ne pogoltnejo z navdušenjem. V takem primeru, če je to edini način, da pes pripravek zaužije, ga moramo pač zmešati s hrano. Nekatera zelišča povzročajo zmanjšanje apetita, zavračanje hrane ali celo rahlo siljenje na bruhanje. V primeru, ko uporabljamo rastlino s takimi lastnostmi, naj jo pes zaužije po obroku. Veliko pozornosti je potrebno tudi pri uporabi več zelišč hkrati. Mešanje zelišč ima namreč lahko tudi negativne učinke.

Običajno v nasvetih zasledimo priporočila za uporabo kitajskih zdravilnih zelišč, vse bolj pogosta pa je uporaba ayurvedskih zelišč indijske tradicionalne medicine. Zaradi množične in dolgotrajne uporabe se je prav v Indiji razvila bogata tradicija izdelave ayurvedskih pripravkov za veterinarske namene. Razmeroma ceneni so dostopni zares širokemu krogu ljudi, pri gospodarskih živalih pa jih lastniki radi uporabljajo, ker praktično ne zahteva karence. Slabo poznavanje in nezanimanje skrbnikov živali ter veterinarjev je na slovenskem trgu botrovalo ukinitvi uvoza kakovostnih in cenovno dostopnih izdelkov, ki pa jih na srečo še vedno lahko kupimo na svetovnem spletu. Ayurvedska zdravilna zelišča so učinkovita in brez stranskih učinkov.

Za kronične bolnike, ki potrebujejo podporo za jetra, je narejena svetovna (tudi humana) uspešnica Liv.52 Vet, narejena iz osmih zelišč, ki ščiti jetra, vzpodbuja njihovo delovanje, s tem pa tudi apetit, je učinkovit podpornik antibiotičnemu zdravljenju in v pomoč pri virusnih okužbah.

Da z zelišči lahko vplivamo tudi na vedenje, priča ayurvedski pripravek Anxocare, ki vsebuje koktajl izvlečkov kar 21-ih različnih rastlin, ki jih gojijo v odročnih predelih Indije. Pripravek deluje proti tesnobi in strahu pred neznanimi dražljaji, proti preobčutljivosti, vzpodbuja čuječnost in spominske funkcije. Zelo razširjena je uporaba pri strahu brez določenega razloga in posledično agresiji, pri razdražljivosti, pozitivno pa vpliva na pse pred tekmovanji, razstavami in med šolanjem. Pri skrbnikih psov in mačk je zelo priljubljen tudi posip Erina – EP. Vsebuje štiri zelišča in deluje proti zunanjim parazitom (bolham, ušem in klopom), zaradi svojega izjemno prijetnega vonja po sandalovini pa je tudi pravi pasji deodorant. Ko se pes ali mačka otrese na svojem ležišču, posip tako deluje tudi na okolico.

Včasih po pomoč ni potrebno ravno v Indijo, dovolj je pogledati na bližnji travnik ali za plot. Moja pokojna babica je rada nabrala plevel z malimi okroglimi listki, katerega imena seveda ni poznala, ampak je pri vztrajni driski koga izmed nas vedela povedati: «Če je zaprlo kravo, bo tudi tebe.»

Kljub temu, da v priročnikih za laike najdemo veliko nasvetov o uporabi zdravih zelišč pri psih, je potrebna mera zdrave previdnosti in nekaj znanja. Posvet s holističnim veterinarjem in uporaba preverjenih formul se bo vedno obrestovala.

Mojca Sajovic